

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 653/2021-15

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **E&S Investments Slovakia, s. r. o.**, Prievozská 4D, Bratislava, IČO 47 033 479, zastúpenej advokátskou kanceláriou PERSPECTA Legal, s. r. o., Prievozská 4D, Bratislava, proti uzneseniu Okresného súdu Bratislava I č. k. 35 Cb 63/2018 z 18. decembra 2019 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 9. marca 2020 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na verejné prerokovanie veci a práva na súdne konanie v súlade s procesnými predpismi podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto rozhodnutia. Sťažovateľka navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť, vec vrátiť súdu na ďalšie konanie a priznať jej náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva nasledovný stav veci:

3. Sťažovateľka podala na okresnom súde žalobu o zaplatenie 1 080 760 eur s príslušenstvom a 357 759 655 CZK s príslušenstvom. Žalobu podala 17. augusta 2018. Približne mesiac na to požiadala o oslobodenie od platenia súdnych poplatkov. Koncom apríla 2019 doložila (na výzvu súdu) dokumenty dokladujúce jej majetkové pomery.

4. V polovici decembra 2019 okresný súd (napadnutým uznesením) rozhodol, že sťažovateľke oslobodenie od súdnych poplatkov nepriznáva. Napadnuté uznesenie bolo neskôr doplnené opravným uznesením, čo však na podstate ďalej popísaného problému nič nemení. Šlo o opravu zrejmej nesprávnosti.

5. Podstatou napadnutého uznesenia bolo posúdenie čestného vyhlásenia sťažovateľky, prieskum predložených výpisov z účtov a účtovných závierok sťažovateľky, ako aj zmlúv o pôžičkách poskytnutých sťažovateľke sesterskou spoločnosťou. Súd v odôvodnení uznesenia poukázal na výšku zostatkov bankových účtov v sume približne 251 000 eur (■■■■■■■■■■ 189 000 eur a ■■■■■■■■ 62 000 eur).

6. Na základe uvedeného usúdil, že sťažovateľka „netrpí“ objektívnym nedostatkom finančných prostriedkov na úhradu súdnych poplatkov. V nadväznosti na to uviedol, že účelom práva na súdnu ochranu je zabezpečenie prístupu k súdu takým entitám, ktorým by nedostatok peňazí znemožnil domáhať sa práv. Poukázal tiež na judikát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Cdo 138/2011, v zmysle ktorého bolo na sťažovateľke, aby objektivitu nedostatku finančných prostriedkov riadne zdokladovala, pretože súdy o majetkových pomeroch sporových strán spravidla informované nie sú. Inak povedané, súd sťažovateľku zaťažil povinnosťou tvrdenia aj dôkaznou povinnosťou.

II.

Argumentácia sťažovateľky

7. Sťažovateľka argumentuje, že súd mal (z vlastnej činnosti) vedieť (a vziať do úvahy), že Okresný súd Bratislava II (č. k. 42 Cb 122/2017-47) nariadil v júni 2017 zabezpečovacie opatrenie v neprospech sťažovateľky spočívajúce v zriadení záložného práva k dotknutým účtom v ■■■■■■■■ ■■■■■■■■ v celkovej výške 405 000 eur (čo vyplýva aj z negatívnych disponibilných zostatkov). To jej bráni v nakladaní s peňažnými prostriedkami na danom účte.

8. Zo zmlúv o pôžičkách vyplýva, že pôžičky boli poskytované výlučne na účely zabezpečenia chodu spoločnosti sťažovateľky a na úhradu nákladov znaleckého dokazovania spojeného s prípravou podanej žaloby. Poskytnutie ďalších pôžičiek nebolo dôvodné očakávať a v júni roku 2019 došlo k predaju obchodného podielu v sesterskej spoločnosti.

9. Argumentuje tiež, že pre vydanie napadnutého uznesenia bolo potrebné vychádzať zo stavu, ktorý bol aktuálny v čase jeho vydania (§ 217 ods. 1 a § 234 ods. 2 Civilného sporového poriadku). Keďže napadnuté uznesenie bolo vydané približne po 7 a pol mesiacoch od predloženia výzvou požadovaných dokladov, súd mal požiadať sťažovateľku o aktuálne informácie. Vzhľadom na časový odstup bolo dôvodné predpokladať, že došlo k zmene majetkových pomerov.

10. V zmysle už uvedeného okresný súd nesprávne posúdil majetkové pomery sťažovateľky a uprel jej prístup k právu na súdnu ochranu pri uplatňovaní práva na náhradu škody (resp. uprel jej prístup k spravodlivosti). S ohľadom na uvedené došlo aj k porušeniu práva na verejné prerokovanie veci a práva na súdne konanie v súlade s procesnými predpismi podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

11. Na podporu svojej argumentácie sťažovateľka poukazuje na nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 289/2017 a nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. III. ÚS 2603/17, v ktorých akcentuje, že všeobecný súd pri rozhodovaní o oslobodení od platenia súdneho poplatku nemá vychádzať z hypotetických úvah či neaktuálnych údajov.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

12. Podstatou ústavnej sťažnosti je námietka porušenia základného práva na súdnu ochranu spočívajúca v tvrdení o nesprávnom a neaktuálnom vyhodnotení majetkových pomerov sťažovateľky.

13. K predmetu konania ústavný súd uvádza, že rozhodovanie o oslobodení od súdnych poplatkov patrí zásadne do rozhodovacej sféry všeobecných súdov (II. ÚS 134/2015, II. ÚS 361/2015, porovnaj tiež uznesenie Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. III. ÚS 788/09). Je preto vecou judikatúry všeobecných súdov, aby vymedzila kritériá, z ktorých bude pri aplikácii zákonných ustanovení týkajúcich sa oslobodenia od súdnych poplatkov vychádzať (porov. I. ÚS 27/2014, III. ÚS 559/2011).

14. Samotné nepriznanie oslobodenia od súdneho poplatku samo osebe ešte nesignalizuje porušenie základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu (porov. II. ÚS 142/04, II. ÚS 361/2015). Rozhodovanie o oslobodení od súdnych poplatkov sa môže stať predmetom ústavnej ochrany vtedy, keď jeho výsledok dosahuje intenzitu opodstatňujúcu porušenie základných práv a slobôd sťažovateľa.

15. Ústavný súd je oprávnený zasiahnuť do rozhodnutí všeobecných súdov o poplatkovej povinnosti v ojedinelých prípadoch, a to iba za predpokladu, že by rozhodnutím všeobecného súdu o neoslobodení od povinnosti zaplatiť súdny poplatok došlo vzhľadom na výšku súdneho poplatku, posudzovanú vo svetle konkrétnych okolností prípadu a vo svetle ekonomických (finančných) možností sťažovateľa zaplatiť tento súdny poplatok, a vzhľadom na fázu konania pred všeobecným súdom k obmedzeniu samotnej podstaty práva sťažovateľa na súdnu ochranu (porovnaj rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Jedamski a Jedamska proti Poľsku z 26. 7. 2005, body 60 a 66).

16. Príčinou uvedeného stavu býva najčastejšie úplná rezignácia všeobecného súdu na vyvažovanie verejného a súkromného záujmu, prípadne nedôsledné vyvažovanie (opomenutie podstatnej „premennej“ pri vyvažovaní).

17. Opodstatnenosť sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy prichádza do úvahy tiež v prípadoch extrémneho vybočenia zo štandardov uplatňovaných v rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, ktoré môžu mať za následok porušenie ústavou garantovaných základných práv a slobôd, alebo tiež v prípadoch absencie primeraného zdôvodnenia tohto rozhodnutia všeobecným súdom.

18. Vec sťažovateľky nie je možné podradiť pod žiadne z uvedených esenciálnych kritérií.

19. Teda aj pri prípadnom akceptovaní argumentu, že všeobecný súd nezohľadnil zriadenie záložného práva k účtom sťažovateľky v ■■■■■ ■■■■■, ústavná sťažnosť nepodáva žiadne vysvetlenie, prečo by bolo treba hodnotiť majetkovú situáciu sťažovateľky ako objektívne znemožňujúcu uhradiť jej súdny poplatok. Okresný súd predsa v napadnutom uznesení uvádza, že sťažovateľka mala k dispozícii ďalší bankový účet vo ■■■■■ s plusovým zostatkom približne 62 000 eur. Z uvedeného dôvodu rovnako nie je zrejmé, prečo by si sťažovateľka mala požičiavať finančné prostriedky na zaplatenie súdneho poplatku od sesterskej spoločnosti. Argumentácia, podľa ktorej od sesterskej spoločnosti nebolo dôvodné očakávať ďalšie pôžičky, teda nemá objasnený racionálny základ.

20. Ústavný súd neakceptuje ani argumentáciu, podľa ktorej vzhľadom na (7 a pol mesačný) časový odstup vydania napadnutého uznesenia od zdokladovania majetkových pomerov sťažovateľky mal všeobecný súd vyzvať sťažovateľku na nové zdokladovanie pomerov, pretože bolo dôvodné predpokladať, že došlo k ich zmene. Sťažovateľka neuvádza, prečo by bol takýto predpoklad dôvodný, a neuvádza ani, že by k zmene pomerov naozaj došlo, čo ponecháva tento argument v špekulatívnej rovine. Navyše, týmto argumentom sa sťažovateľka v podstate dovoľáva toho, aby všeobecný súd v sporovom konaní prevzal diligenciu za oznámenie skutočností opodstatňujúcich rozhodnutie súdu zo sporovej strany na seba. Argumentácia sťažovateľky ani jej zistené majetkové pomery však neindikujú žiaden dôvod, pre ktorý by všeobecný súd mal týmto smerom uvažovať. Uvedená logika obzvlášť nesvedčí chápaniu civilného sporového procesu, v ktorom nesú majoritný podiel zodpovednosti za priebeh konania (postavením si rovnocenné) sporové strany.

21. Napadnuté uznesenie sa nevyhýba zisteniu majetkových pomerov sťažovateľky a zo zisteného stavu vyvodzuje primeraný záver. Judikatúra súdnych autorít označená sťažovateľkou na podporu jej argumentácie nie je na prípad aplikovateľná. Všeobecný súd pri rozhodovaní nevychádzal z hypotetickej úvahy o možnosti zaplatenia súdneho poplatku, naopak, vychádzal z údajov takej kvality, aké mu sťažovateľka na jeho výzvu predložila. Za prípadné neoznámenie zmeny majetkových pomerov k horšiemu súd v dotknutom konaní nenesie zodpovednosť (ostatná alternatíva zmeny je pre vec neopodstatená).

22. Podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania, ktorý je zjavne neopodstatnený.

23. Za zjavne neopodstatnenú možno považovať ústavnú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

24. Na základe uvedeného bola vec sťažovateľky odmietnutá podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnená.

25. Námietku „*práva na verejné prerokovanie veci a práva na súdne konanie v súlade s procesnými predpismi podľa čl. 48 ods. 2 ústavy*“ ústavný súd vzhľadom na obsah sťažnosti kvalifikoval ako námietku spadajúcu pod už namietnuté porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. novembra 2021

Robert Šorl
predseda senátu